

Sammanfattning

Den svaga internationella konjunkturutvecklingen i spåren av finans- och skuldskrisen har bidragit till att svensk ekonomi fortfarande befinner sig i en lågkonjunktur, mer än fem år efter finanskrisens utbrott. Efterfrågan i eurozonen är fortsatt låg och flera av de europeiska länderna har dessutom en arbetslöshetsnivå som överstiger 20 procent. I detta perspektiv utmärker sig den svenska arbetsmarknaden på ett positivt sätt och vi har en betydligt lägre arbetslöshet jämfört med många av euroländerna.

Vi har i Sverige haft en god inkomstutveckling under lång tid vilket lett till en ökad privat konsumtion som till stor del motverkat den låga exportefterfrågan. Hushållens konsumtion bedöms kunna fortsätta upprätthålla efterfrågan under 2015.

Sysselsättningen ökar marginellt

Till skillnad från riket som helhet så har Västernorrland inte återhämtat sig från sysselsättningsminskningen i samband med finanskrisen 2008-2009. När riket sammantaget haft en relativt god sysselsättningsutveckling under de senaste åren så har vi i länet haft en betydligt blygsammare sådan. De tillfrågade företagen känner effekterna av den svaga efterfrågesituationen och är försiktiga i sina bedömningar av framtiden. Hushållens starka inkomstutveckling har dock bidragit till en ökad konsumtion av varor och tjänster och detta bedöms medföra en liten ökning av sysselsättningen under prognosperioden, även om denna blir marginell. Sysselsättningen bedöms öka med ca 600 personer under 2014 för att 2015 komma att öka med ytterligare 600 personer.

Arbetslösheten sjunker

Arbetslösheten är betydligt högre i Västernorrlands län än i riket totalt och uppgick under fjärde kvartalet 2013 till 10,4 procent av den registerbaserade arbetskraften, vilket motsvarar ca 12 400 personer. Den försiktigt förbättrade arbetsmarknaden bedöms innebära att arbetslösheten minskar till 9,5 procent under fjärde kvartalet 2014 för att sedan minska ytterligare till 8,8 procent under samma period 2015.

Under andra och tredje kvartalet i år uppgick arbetslösheten i Västernorrlands län till i genomsnitt 9,2 procent av den registerbaserade arbetskraften, att jämföras med riksgenomsnittet för samma period som var 7,8 procent. Det finns stora skillnader i arbetslöshet mellan olika grupper. Under andra och tredje kvartalen 2014 hade männen en högre arbetslöshet än kvinnorna då 9,8 procent av männen i arbetskraften saknade jobb medan motsvarande siffra för kvinnorna var 8,4. Ungdomsarbetslösheten i länet uppgick till 19,8 procent av arbetskraften i aktuell åldersgrupp, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet under samma period som var 14,6 procent. Bland länets utrikes födda stod en tredjedel utan arbete. Detta är betydligt högre än för riket i genomsnitt där motsvarande andel är en femtedel av arbetskraften.

Det är också en betydligt högre andel personer utan gymnasieutbildning som är arbetslösa jämfört med de som har avslutad gymnasieutbildning eller de som har en eftergymnasial utbildning. Ju högre utbildningsnivå desto lägre arbetslöshet kan man generellt säga. Nästan var fjärde, eller 22,9 procent av arbetskraften som saknar gymnasiebetyg är arbetslösa medan motsvarande siffra för personer med avslutad gymnasieutbildning är 8,4 procent och för eftergymnasialt utbildade är siffran 5,6 procent.

Utmaningar på länets arbetsmarknad

Kompetenskraven ökar och vissa grupper på arbetsmarknaden hamnar allt längre ifrån arbetsgivarnas krav.

Arbetsförmedlingen har identifierat de grupper som har svårare att hitta arbete och riskerar att hamna i långa tider av arbetslöshet: personer med högst förgymnasial utbildning, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, arbetslösa personer i åldrarna 55-64 år, samt utomeuropeiskt födda. En viktig uppgift är att stärka och stötta dessa personer på arbetsmarknaden för att kunna öka deras konkurrenskraft och chans till ett arbete. I tider av fortsatt svag arbetsmarknad kommer personer med färsk kunskaper från arbetslivet att konkurrera med personer som står längre från arbetsmarknaden och det är då viktigt att de arbetsmarknadspolitiska insatserna används fullt ut för att ge personer i utsatta grupper möjlighet att komma ut i arbete.

Arbetslösheten bland utrikes födda personer är betydligt högre än för befolkningen i genomsnitt. En dryg tredjedel av länets utrikes födda är inskrivna som arbetslösa på Arbetsförmedlingen vilket kan jämföras med 7 procent, som är motsvarande andel för svenskfödda.

Den höga arbetslösheten bland utrikes födda personer är ett samhällsproblem som kräver samverkan av flera aktörer på arbetsmarknaden, inte minst Arbetsförmedlingen, kommuner, näringsliv och andra myndigheter. Vi har en krympande befolkning i Västernorrlands län och vår framtida försörjningsbörda kommer i ökad utsträckning att falla på utrikes födda personer i yrkesverksamma åldrar. Om en tredjedel av dessa inte kommer in på arbetsmarknaden så ser länets framtid betydligt mer dyster ut.